

מדריך לתכנון והגשת בקשה למענק עבור פעילות חברתית משלבת ילדים/נוער/בוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ואוכלוסייה ללא מוגבלויות במועצות האזוריות

עו"ס אנווה רצון, מנהלת פיתוח קהילתי וארגוני
עו"ס מיקי כהן, סמנכ"ל קרן שלם

**קרן שלם עם המועצות האזוריות
שלב ב' 2018/19**

תוכן עניינים:

3	א. מבוא- רציונל ומטרות
4	ב. שילוב בקהילה של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית
5	ג. משאבים ואתגרים בפיתוח שירותים מגזר הכפרי
7	ד. תהליך ופיתוח שירות לשילוב בקהילה
11	ה. טופס בקשה למענק מיזמים חברתיים במועצות האזוריות

א. מבוא – רציונל ומטרות

קרן שלם, מייסודה של השלטון המקומי, קרן לפיתוח שירותים לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) ברשויות מקומיות ואזוריות, שואפת לשיפור מתמיד באיכות חייהם של אנשים עם מש"ה בקהילה והגברת המודעות לאוכלוסייה זו בקרב כלל החברה הישראלית. שילוב בקהילה של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית משפר את איכות חייהם, תורם למיצובם בקהילה ובחברה ומחקרים אף מראים כי הקשר עמם משמעותי לשינוי העמדות.

השתתפות ושילוב של אנשים עם מש"ה בחיי הקהילה נמוכים מאוד ביחס לאנשים ללא מוגבלות ומושפעים בין השאר מגורמים סביבתיים וחברתיים. במועצות אזוריות נושא זה מאתגר אף יותר עקב הפיזור הגיאוגרפי של המועצה, רמות התפקוד השונות וטווח הגילאים הרחב, המחייבים חשיבה אחרת ופתרונות יצירתיים ומגוונים. באמצעות מסלול זה קרן שלם מעוניינת להגביר את המודעות והעשייה ולסייע בפיתוח שירותים והובלת מיזמים חברתיים משלבים במגזר הכפרי עבור אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

היכולת של המועצות האזוריות והישובים הכפריים לפתח וליצור קהילות המכילות את השונה, עשויה להיות עבורנו בסיס למידה.

תכניות המעודדות מיזמים חברתיים לשילוב בקהילה, הינן שלב ראשון לקידום ופיתוח התחום במגזר הכפרי. אנו מקווים ששלב ראשוני זה, יביא לתנופה ולעידוד יצירת מדיניות מותאמת ומומחיות נדרשת במועצות האזוריות.

בניסיון לתת מענה לאתגרים העומדים בפני המגזר הכפרי, חברו קרן שלם משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, ומרכז המועצות האזוריות, למיזם פיתוח חברתי לאנשים עם מוגבלויות במרחב הכפרי, זו השנה השנייה.

מטרות

1. שיפור באיכות חייהם (אורח חיים פעיל, הגברת נראות ונוכחות בקהילה) של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית החיים עם המשפחה ובקהילה במגזר הכפרי.
2. הגברת המודעות לאוכלוסייה זו בקרב הקהילה.
3. שינוי בעמדות הקהילה המשלבת ביחס לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.
4. בניית אפיקי סיוע דיפרנציאליים ומותאמים לאפיונים הייחודיים של המועצות האזוריות.

ב. שילוב בקהילה של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

בישראל נכון לשנת 2016, כל אדם חמישי הוא אדם עם מוגבלות כלשהיא. כיום חיים בישראל כ-1,600,000 אנשים עם מוגבלות: פיזית, חושית, קוגניטיבית, נפשית, תקשורתית ועוד. "חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות" נחקק בשנת 1998 ומדגיש את כבודו וחירותו של אדם עם מוגבלויות ומעגן את זכותו להשתתפות שוויונית ופעילה בכל מעגלי החיים. למרות זאת, דו"ח מבקר המדינה כבר ב-2002 זיהה מכשולים ביישום החוק ובשילובם של "אחרים שונים" בתחומי החינוך, הבריאות, התעסוקה, הדיור והפנאי.¹

בעבר היה נהוג במדינת ישראל ובעולם להפנות אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית למערך שירותים נפרד, כגון: בתי ספר, מוסדות מגורים, מערכי פנאי ותעסוקה. בעשרים שנה האחרונות חלה תפנית בתפיסה זו, הן מבחינת חקיקה והן מבחינת הקמת מערך השירותים. במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים פועלים, על מנת לשלב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בקהילה. התפנית חלה עקב ההנחה בקרב אנשי מקצוע כי טובתו של אדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית לחיות בתנאים דומים לתנאי החיים של אנשים ללא מגבלות.

החיים בקהילה מחייבים ומזמנים קשרים חברתיים עם אנשים מגוונים ומפגש עם החברה הכללית. מחקרים מראים כי מפגש זה משפיע לטובה על האדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית וטומן בחובו תועלת רבה, טיפול טוב יותר, צמצום בעיות התנהגות ואיכות חיים גבוהה יותר.

במחקרים שנעשו בקרב האוכלוסייה הישראלית נמצא כי ככל שלאדם הייתה היכרות אישית קודמת עם אדם עם מוגבלות שכלית כך תפיסת העמדות הייתה חיובית יותר וככל שלאדם היה ידע רב יותר על מוגבלות שכלית כך הוא דיווח על תפיסה חיובית יותר במרכיב הקוגניטיבי, עם זאת עדיין רוב האנשים מעידים כי אינם יודעים כיצד לפעול באינטראקציה עם אדם עם מוגבלות שכלית.

בנוסף, דו"ח מחקר שנעשה בשיתוף משרד הרווחה, מאירס, ג'וינט וברוקדייל במחוז חיפה והצפון אשר סקר 1,131 אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, מצא כי מתוך 67% האנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית אשר מתגוררים בביתם עם משפחותיהם, 97% מהם נמצאים רוב הזמן בביתם, אך עם זאת, הממצאים מצביעים על כך שאנשים אלה מעוניינים לקבל שירותים כלשהם בתחום ההעשרה והפנאי ומצפים להזדמנויות להימצא בחברה, גם אם בהיקף חלקי. מצאים אלו מדגישים את העובדה כי אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית משתלבים בקהילה בשיעורים נמוכים יותר מאשר אנשים בעלי מוגבלויות אחרות.

¹ (חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998, לרבות תיקון מספר 2 – פרק הנגישות, התשס"ה – 2005).

ג. משאבים ואתגרים בפיתוח שירותים מגזר הכפרי

בישראל 54 מועצות אזוריות, הן מהוות 22% מכלל הרשויות המקומיות בישראל, ובתחום שיפוטן כ-85% משטחה של ישראל.

אוכלוסייתן מונה כ- 9% מן האוכלוסייה בישראל (כ-780,000 איש) וקיימים בתחומי המועצה מעל 990 יישובים.

מספר התושבים במועצות אזוריות נע בין 1,000 בקטנה ביותר ל-60,000 בגדולה ביותר.

במגזר הכפרי ובמועצות האזוריות נושא השילוב הוא בעל אתגרים נוספים, אם כי יש בו גם משאבים אשר ייחודיים למבנהו.

בדו"ח שפרסם הביטוח הלאומי נמצא כי ישנה מגמה ברורה, בה גודל היישוב ומספר התושבים משפיע כמעט בכל תחומי השירות; ככל שיישוב גדול יותר, כך גבוה יותר שיעור הילדים ביישוב המקבילים שירותים. בסקר שנעשה מצאו כי שיעור הילדים המקבילים שירותים ביישובים שבהם מתגוררים עד 20,000 תושבים נמוך בכ-25% מאשר ילדים עם צרכים מיוחדים ביישובים מעל 20,000 תושבים. הדבר נובע מכך שביישובים כפריים קטנים לעיתים קרובות אין היקף מספק של קהל יעד אשר "יצדיק" את ההשקעה בפיתוח של שירותים.

משרד הרווחה מוסיף, כי הגורמים לפער בין מספר המזקקים לשירות למספר המקבילים את השירות קשור בכמה גורמים ובהם: חוסר תקציבים למתן מכסות נוספות להשמה במסגרות קיימות, קושי בהקמת מועדוניות ביישובים קטנים שבהם מתגוררים מספר קטן של ילדים בטווח גילאים רחב עם מגוון נכויות, העדר מענה מספק להסעות הילדים למועדונית וממנה, במיוחד במקרים שבהם המועדונית איננה פועלת לצד שירותי הרווחה או החינוך.

צמיחה דמוגרפית במרחב הכפרי, מצריכה חשיבה ותכנון אסטרטגי למענים לביקושים מגוונים של הציבור ובכללם ביקוש לפעילויות פנאי ולשירותים סביבתיים (דבר הניתן למנף לצורך פיתוח השירותים)². מאפייני המגזר הכפרי הינם ייחודיים ומזמנים להם משאבים ואתגרים בדרך לשילוב אנשים עם משה בקהילה.

המשאבים במרחב הכפרי כוללים נקודות חוזק שהן חלק ממאפייני קהילות קטנות, כגון: ריבוי קשרים הדדיים, סולידריות, קיום מסגרת קהילתית פעילה ומעורבות חברתית, תחושת זהות והשתייכות למקום מצד האוכלוסייה המקומית³.

האתגרים בתצורה גיאוגרפית זו הם: פיזור האוכלוסייה בין יישובים במרחק גיאוגרפי רב והשונות הרבה בין האנשים והילדים עם מוגבלויות ככלל ועם מוגבלות שכלית התפתחותית כפרט (שונות במאפיינים, סוגי המוגבלויות וחומרתן, גיל הילדים, רקע סוציו-אקונומי של המשפחות, ועוד), מיעוט בשירותים קושי בנגישות אליהם בגלל הפריסה הגיאוגרפית, העדר תחבורה זמינה, ועלות ההסעות.

בין השנים 2017 ו-2018 אישרה קרן שלם מענקים וליווי מקצועי, ל-8 פרויקטים ממועצות אזוריות שונות שבוצעו בהצלחה להנאת המשתתפים והקהילה הסובבת.

לשנת 2018/19 אנו מציעים למועצות האזוריות מחזור נוסף של סיוע למיזמים חברתיים משלבים וזאת במטרה לפתח את הפעילות החברתית במגזר הכפרי וליצור קהילות המכילות את השונה וכחלק מהתהליך להביא לגיבוש מדיניות מותאמת ולפיתוח המומחיות הנדרשת במועצות האזוריות.

לקראת הסבב נוסף ועם הפנים למועצות אזוריות, אנו לרשותכם ומקווים כי מדריך זה יסייע לכם בהגשת בקשות.

ד. תהליך ופיתוח שירות לשילוב בקהילה

בכדי לפתח מיזם חברתי משלב עבור אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית החיים בקהילה מומלץ לפעול על פי המודל הבא:

שלב ראשון: מיפוי אוכלוסייה, אפיון הצורך ותכנון הפרויקט:

תהליך המיפוי יסייע לרשות לקבל תמונת מצב ראשונית לאוכלוסיית היעד של המיזם. בנוסף, המיפוי יסייע באיתור הצרכים. מומלץ להיעזר בטבלה. יש לסכם את הנתונים בטבלה על פי קבוצות גיל ותפקוד על מנת לאתר את האוכלוסייה אשר לא מקבלת מענה כיום בשילוב בקהילה.

אוכלוסיית היעד – טבלת ריכוז נתונים

גילאים	מספר משתתפים	סוג המוגבלות מש"ה/שיקום/אוטיזם	רמת תפקוד	מסגרת השתייכות בקהילה
חצי שנה עד 3		מש"ה- שיקום- אוטיזם-	מש"ה- שיקום- אוטיזם-	
3-6		מש"ה- שיקום- אוטיזם-	מש"ה- שיקום- אוטיזם-	
46-1		מש"ה- שיקום- אוטיזם-	מש"ה- שיקום- אוטיזם-	
15-21		מש"ה- שיקום- אוטיזם-	מש"ה- שיקום- אוטיזם-	
+21		משה- שיקום- אוטיזם-	משה- שיקום- אוטיזם-	

שלב שני : אפיון הצורך ותכנון הפרויקט

לאחר שתקבל תמונת מיפוי ראשונית לאוכלוסיית היעד יש להחליט מי אוכלוסיית היעד לפרויקט, (צעירים/בוגרים/עצמאיים/טיפוליים) ולגבש רעיון לפרויקט - מהו המיזם אותו נרצה להקים?

שאלות רלוונטיות:

- א. מה הן מטרות המיזם?
- ב. אילו מתקנים נגשים וזמינים במועצה אשר נוכל להשתמש בהם לטובת המיזם?
- ג. מי יכול להיות שותף פוטנציאלי לטובת המיזם? (מרכז קהילתי, מושב/ קיבוץ, תנועת נוער, אגף נוסף במועצה).
- ד. לאורך איזו תקופה אנחנו מעוניינים שהמיזם יתקיים?
- ה. בדיקת היתכנות עם המשפחות האם המוטבים אכן יהיו מעוניינים להשתתף במיזם שכזה?
- ו. מיפוי שותפים ומקורות מימון פוטנציאליים למיזם, כגון- עמותות, קרנות, המועצה, המשתתפים, חברות, משרדי ממשלה וכד'.

שלב שלישי : הצגת המיזם בפני המפקח המחוזי וקבלת אישורו

באחריות הרשות לשתף בתוכנית את המפקח המחוזי לאשר ולחתום על טופס הבקשה.

שלב רביעי : תכנון אומדן תקציבי ומקורות מימון נוספים (שותפים)

בבניית אומדן תקציבי יש להציג:

- א. טבלת עלויות הכרוכות בביצוע המיזם מתחילתו ועד לסיומו, החל מגיוס המשתתפים ועד לאירוע שיא בסופו ולתמחר בהתאם. יש להכניס לאומדן עלויות כגון: תקציב כוח אדם, הוצאות פעילות שוטפת, הוצאות חד פעמיות, ציוד מתכלה, אביזרים, הסעות וכד'.
- ב. במקביל יש להציג טבלת גורמים שותפים למימון הפרויקט.

טבלה א' - עלויות (דוגמא לקבוצת טאטרון משולבת):

מס סידורי	נושא	עלות תקציבית	הערות
1.	טאטרון קהילתי	26,440 ₪	
2.	רכז	9,000 ₪	
3.	הפקה עבור: אולם, תאורה, הגברה, תפאורה ותלבושות.	15,000 ₪	
4.	תיעוד התהליך	5000 ₪	
5.	צילום ההצגה	5000 ₪	
6.	הסעות לתקופה	3,000 ₪	
	סה"כ	63,440 ₪	

טבלה ב' - שותפים למימון (דוגמא):

שם הגורם הממן	סכום
מועצה אזורית	10,000 ₪
משרד הרווחה	10,000 ₪
עמותה/חברה/ישוב/ השתתפות הורים/ כל גורם רלוונטי	10,000 ₪
קרן שלם	33,440 ₪
סה"כ	63,440 ₪

שלב חמישי : הנחיות לכתיבת והגשת בקשת התמיכה באמצעות טופס הגשת בקשה למענק

פרק ראשון : אוכלוסיית היעד

מספר המשתתפים עם מוגבלויות לא יפחת מחמישה משתתפים עם מוגבלויות המוכרים עי משרד העבודה והרווחה (מש"ה, שיקום, אוטיסטים) ומתגוררים בבתי ההורים.

פרק שני : תיאור שירותים קיימים

תיאור שירותי רווחה הקיימים ביישוב לאנשים / ילדים עם מוגבלויות או שירותים הנצרכים ברשויות אחרות, אנא פרט/י כגון: תעסוקה, מועדוניות, חוגים, בתי ספר, מגורים בקהילה.

פרק שלישי : תקציר תיאור המיזם

יש לכתוב בפורמט תקציר מנהלים : שם המיזם, מטרות המיזם, אוכלוסיית היעד, תיאור המיזם, שותפים ולוח זמנים.

פרק רביעי : עלויות ומימון.

טבלת עלויות + טבלת שותפים למימון (ראו סעיף 2 , טבלה א'+ב')
*יש לאתר גורמים מממנים נוספים לקרן שלם.

פרק חמישי : תיעוד ופרסום המיזם

הפרק יכלול דרכים לתיעוד היוזמה ופרסומה: צילום, ציור, וכד', באמצעות המועצה, מרכז תקשורת יישובי, משתתפי התוכנית עצמם.

פרק שישי : תיעוד חוכמת המעשה וכתובת התורה

תהליכים אלו יאפשרו לכל השותפים במיזם ללמוד מהניסיון, להפיק לקחים ולגבש תוכנית מובנית המושתת על הניסיון והידע שנצבר מהעשייה. כמו כן מומלץ לצלם התהליך כחלק מתיעוד ופרסום. המגשים ידרשו להגיש בסוף המיזם תוצר כתוב ובו תיעוד של תהליכי המיזם כמפורט למעלה.

פרק שביעי : הערכה ובקרה

שאלונים ומשובים הינם כלים לאיסוף ידע והבנה, אמונות וגישות, התנהגות ותכונות או מאפיינים. מגישי ההצעה יכללו תהליכי הערכה ויגישו לקרן את ממצאיה בחלק מתוצר התיעוד.
****קרן שלם שומרת הזכות לבצע הערכת המיזם באמצעות יחידת המחקר של הקרן "מכלול".**

אוקטובר 2018

ה. טופס הגשת בקשה למענק מיזמים חברתיים במועצות האזוריות

משתלבים ופעילים במרקם החברתי במרחב הכפרי

**קרן שלם ומשרד העבודה והרווחה מזמינים את מחלקות / אגפי רווחה במועצות האזוריות
ליזום ולפתח מיזמים חברתיים משלבים
עבור אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית המתגוררים בבית המשפחה**

רציונל

קרן שלם, מייסודה של השלטון המקומי, קרן לפיתוח שירותים לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) ברשויות מקומיות ואזוריות, שואפת לשיפור מתמיד באיכות חייהם של אנשים עם מש"ה בקהילה והגברת המודעות לאוכלוסייה זו בקרב כלל החברה הישראלית. שילוב בקהילה של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית משפר את איכות חייהם, תורם למיצובם בקהילה ובחברה ומחקרים אף מראים כי הקשר עמם משמעותי לשינוי העמדות. השתתפות ושילוב של אנשים עם מש"ה בחיי הקהילה נמוכים מאוד ביחס לאנשים ללא מוגבלות ומושפעים בין השאר מגורמים סביבתיים וחברתיים. במועצות אזוריות נושא זה מאתגר אף יותר עקב הפיזור הגאוגרפי של המועצה, רמות התפקוד השונות ומגוון הגילאים הגדול ומחייב חשיבה אחרת ופתרונות יצירתיים ומגוונים.

**מטרת בקשת התמיכה ביוזמת קרן שלם ובשיתוף מנהל מוגבלויות, אגף בכיר קהילה,
במשרד העבודה והרווחה, הינה לבחון אפיקי סיוע דיפרנציאליים ומותאמים לאפיונים
הייחודיים של המועצות האזוריות.**

אנו מזמינים אתכם להגיש בקשות לתמיכה ביוזמות משלבות של אנשים עם מש"ה ובראיה רב נכותית **המתגוררים בבית המשפחה** בתוכניות קיימות בקהילה, לעודד אותם לאורח חיים פעיל, ובכך להגביר את נוכחותם, נראותם והשתלבותם במארג החיים הקהילתי.

הנחיות:

- יש למלא את הטופס הנ"ל באמצעות המחשב בלבד.
- יש לשלוח את הטופס באמצעות מייל word@anvaratzon.com בלבד, באפשרותכם לערוך ולהוסיף בהתאם לצורך.
- נא למלא הטופס ולשלוח במייל לאנוה רצון: anvaratzon@gmail.com.

* ניתן לתאם פגישה עם אנוה רצון, מנהלת פיתוח קהילתי וארגוני - פרויקטורית קרן שלם, באמצעות המייל - ע"פ הצורך.

1. תיאור הרשות, שירותי רווחה הקיימים ביישוב או נצרכים ברשויות אחרות, אנא פרט/י:

2. התוכנית המוצעת:

שם הפרוייקט / המסגרת	גילאים	מספר המשתתפים והשתייכות אגפית אגף מש"ה, שיקום, אוטיסטים (מתוך היישוב/רשות)

שם הארגון	איש קשר בארגון
נייד איש קשר	מייל איש קשר
כתובת הארגון	תאריך הגשת הבקשה

3. תקציר מנהלים:

תיאור קצר וממצה של מהות היוזמה מטרתה וייעודה, לחלופין ניתן לצרף מסמך נלווה מפורט **בפורמט word בלבד**

4. שותפים ליוזמה

הוספת שמות הארגונים העסקיים או הוולונטריים השותפים או עשויים להיות שותפים בהפעלת היוזמה המוצעת.

5. לוחות זמנים (אורך התוכנית עד שנתיים).

תאריך תחילת היוזמה, תכיפות הפעילות, משך הפעילות, שעות הפעילות ומועד סיום היוזמה.

6. תקציב: עלויות + שותפים למימון (ראו סעיף 2, טבלה א' + ב')

טבלת עלויות

** תקציב כוח אדם, הוצאות פעילות שוטפת, הוצאות חד פעמיות, ציוד מתכלה, אביזרים, הסעות וכד'.

מס סידורי	נושא	עלות תקציבית כולל מעמ	הערות
1.			
2.			
3.			
סה"כ			

טבלת שותפים למימון

שם הגורם הממן	סכום	אחוז מעלות הפרויקט
מועצה אזורית		
משרד הרווחה		
עמותה/חברה/היישוב/ההורים/ כל גורם רלוונטי		
קרן שלם		
סה"כ		100%

7. המלצת מפקח (שם + חתימה)

8. תיעוד ופרסום המיזם

יש להתייחס לאמצעים בהם מגישי המיזם מתכוונים לתעד ולפרסם את המיזם ברשות.

9. דו"ח מסכם - תיעוד חוכמת המעשה וכתובת התורה

יש להתייחס בהגשת הבקשה לדרכים בהם מגישי המיזם מתכוונים להגיש בסוף התהליך דו"ח מסכם שהינו תוצר כתוב המאגם את הידע שנצבר במהלך ביצועו הכולל את הניסיון, הפקת לקחים, הצלחות, תובנות ועוד. התוצר יועלה לאתר הקרן וישמש את אנשי המקצוע בתחום.

10. הערכה ובקרה

יש להתייחס בהגשת הבקשה לדרכים בהם מגישי המיזם מתכוונים להעריך את הצלחתו. (שאלונים, משוברים וכו'). הממצאים יוגשו כחלק מהגשת הדו"ח המסכם
**קרן שלם שומרת הזכות לבצע הערכת המיזם באמצעות יחידת המחקר של הקרן "מכלול", מגישי המיזם ידרשו לשתף פעולה עם יחידת המחקר.

בברכה,

אנוה רצון- מנהלת פיתוח קהילתי וארגוני
פרויקטורית קרן שלם

מיקי כהן עו"ס - סמנכ"לית פרויקטים, קרן שלם